

(א) וַיִּמְדוּן אֶת הַיִּשְׂרָאֵלִים וְאֶת הַכְּנָעִיִּים וְאֶת הַחִיטִּים וְאֶת הַכְּנָעִיִּים וְאֶת הַחִיטִּים וְאֶת הַכְּנָעִיִּים וְאֶת הַחִיטִּים

גליון הש"ס

גמ' עבר שקנה נכסים. ע"ל טו פ"א כ"י ד"ה חה נא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה ההוא סגי ליה: (ב) שם כיון דלמנהיה ליה בת מלכיה אמר מדבית שאלו: (ג) דרש"י ד"ה שמי שומר וכו' עד שצוה טורח וכו' כמו שטנה והובא בסדר עולם שבני המן כתבו שטנה הק"ד: (ד) ד"ה ממלך שהיה וכו' מוריביו דבר זה אמה למען שהיה לה לומר המן הרע הזה אלא שהיתה רוצה לומר על אחשורוש איש גר ואיבן ועל המן הדעו הוה: (ה) תוס' ד"ה דמי וכו' כל פדיונים י"ב פי' הכי הוה ס' מנה וישל קדש ק"ב מנה] והמנה כ"ה סלעים [ומן מן עשרת אלפים נכרות של מול שסה ה' אלפים של קדש והמחמית השקל בעד מ"ר אלף משנה אחת עולה מלח ככר של קדש וימי שטמיו שבעים שנה ומן כ' ומעלה מנו סופר נפש והמן נתן בעד ממשש שנה בעד מ"ר אלף:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

טז.

תורה אור השלם

1. ויאמר המלך מה נעשה יקר וגדולה למרדכי על זה ויאמר נערי המלך משרתי לא נעשה עמו דבר:

2. ויאמר המלך מי בחצר והמן בא לחצר בית המלך הדימונה לאמר למלך תלולת את מרדכי על העץ אשר הכין לו: אסתר ו' ד' 3. ויאמר המלך להמן מהר קח את הלבוש ואת הסוס פאשר דברת וקח את למרדכי היודי הישב בשער המלך אל תפל דבר מכל אשר דברת:

4. ויקח המן את הלבוש ואת הסוס ויקבל את מרדכי וירבידו ברחוב העיר ויקרא לפניו ככה ויעשה לאיש אשר המלך פיקדו: אסתר ו' א' 5. בנפל אויבך אל תשמה ובכשלו אל יגל לבך: משלי כ' ז' 6. אשרך ישראל מי כמוך עם נושע בך מן עונך ואשר תרוב גאותך ויחלשו אויבך לך ואתה על בנותימו תודרך: דברים ל' ט' 7. וישב מרדכי אל שער המלך והמן נדחף אל ביתו אבל וחפזי ראש:

8. ויספר המן לנרש אשתו ולכל אהביו את כל אשר קרה ויאמר לו חבמי וירש אשתו אם מורע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו:

9. יהודה אהר יודוך אחיך דוך בערף אויבך וישתחו לך בני אבך: בראשית מט ח' 10. לפני אפרים ובנימן ומנשה עוררה את גבורתך ולכה לישעיהו לנ: תהלים פ' ג' 11. עודם מדברים עמו וקריסי המלך הגיעו ויבדלו להביא את המן אל המשקה אשר עשתה אסתר:

12. כי נמפרט אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו והרשיתי כי אין הצר שוה בגוק המלך:

13. ויאמר המלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואי זה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן: אסתר ז' ה' 14. ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה: אסתר ז' ו' 15. והמלך קם בחמתו ממשחה הין אל גנת הביית והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר המלכה כי ראה כי קלתה אליו הרעה מאת המלך והמלך שב

16. ויאמר חרבונה אתו מן הקריסים לפני המלך גם הזה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך עמד בבית המן ויהא המלך תלדו עליו: אסתר ז' ט' 17. וישלך עליו ולא יחמל מידו ברוח יבקה: איוב כ' כב' 18. ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי והמת המלך שקבה: אסתר ז' י' 19. כלם נתן לאיש חלפות שמלת ולבנימן נתן שלש מאות כסף וחמש חלפת שמלת: בראשית מה כב'

שמשי סופר המלך שונא ישראל היה ומימות כורש היה כמו שנאמר בספר עזרא (פרק ד') שכתב שטנה על צינן הצית עד (א) שזא כורש וציתלו ואף צימי אחשורוש עשה כן שנאמר (שס) וזמלכות אחשורוש נחללת מלכותו כחצו שטנה: לו פיון. לנורך ענמו: דיקרתא. כפר: נהרא. ליעול מכס: לרצנן. תלמידיו: הלגוס קמינא. דורש צענינו של יוס ושפה עשר ניסן היה הוא יוס מנופת העומר: ואשקול למוייא. ואטול שערי: אסרסינהו. אמה עליהן להחזינן: אומני. ספרים: זוזא. זוג של ספרים כעין מספרים: ענין. כלי חרס: ולעניינו. יוס שלישי לתענית היה שהתמילו להתענות צ"ד צניסן. ומה שאמר המקרא ליוס אתמול שלישי והי ציוס השלישי ותלגש אסתר מלכותו יוס שלישי לשלוח הרעים היה: אס מורע יהודים. יש זרע ציהודים שאס הוא צא מהס לא מולל לו: מלמד שהציאוהו כהנה. ולא רחץ יפה מנינופו: שוה. חושש: מלמד שהיה ממוס כנגד אחשורוש. מרבו (י) אמה לומד איש גר ואיב המן הרע היה: נופל. לשון עושה והולך. נופל ורועה לוקח והמלאך מפילו: וישלך עליו. הקצ"ה משליך פורענות על הרשע צלי חמלה: מידו צרות יבנה. צני סיעתו וחבריו צורמים מידו: אהס של אסתר. שהיה כעוס אחשורוש על מה שעשה המן לאסתר: דבר שנלעטר בו אופו לדיק. לענד נמכר יוסף על ידי קנאת אחיו: יכשל

ששמושי מוחק וגבריאל כותב אמר רבי אסי דרש ר' שילא איש כפר תמרתא ומה כתב שלמטה שלכותן של ישראל אינו נמוחק כתב שלמעלה לא כל שכן ולא נעשה עמו דבר אמר רבא לא מפני שאוהבין את מרדכי אלא מפני ששונאים את המן² הכין לו תנא לו הכין³ ועשה כן למרדכי אמר ליה מגו מרדכי אמר ליה³ היהודי אמר ליה טובא מרדכי איכא ביהודאי אמר ליה³ היושב בשער המלך אמר ליה⁶ סגי ליה בחד דיסקרתא אי נמי בחד גהרא אמר ליה הא נמו הב ליה אל תפל דבר מכל אשר דברת⁴ ויקח המן את הלבוש ואת הסוס אול אשכחיה דיתבי רבנן קמיה ומחוי להו הלכות קמיצה לרבנן כיון דחזייה מרדכי דאפיק לקבליה וסוסייה מיחד בידיה מירתת אמר להו לרבנן האי רשיעא למיקטל נפשי קא אתי זילו מקמיה די לא תכוו בגחלתו בהדיא שעתא נתעטף מרדכי וקם ליה לצלותא אתא המן ויתבי ליה קמיהו ואורוך עד דסליק מרדכי לצלותיה אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה בומן שבית המקדש קיים מאן דמנדב מנחה מייתי מלי קומיזה דסולתא ומתכפר ליה אמר להו אתא מלי קומיצי קמוחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי אמר ליה רשע⁶ עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי אמר ליה קום לבוש הגי מאני ורכוב האי סוסיא דבעי לך מלכא אמר ליה לא יכלנא עד דעיילנא לבי בני ואשקול למוייא דלאו אורח ארעא לאשתמושי במאני דמלכא הכי שדרה אסתר ואסרתינהו לכולהו בי בני ולכולהו אומני עייליה איהו לבי בני ואסחיה ואייל ואייתי זוזא מביתיה וקא שקיל ביה מויה בהדי דקא שקיל ליה אינגד ואיתנח אמר ליה אמאי קא מיתנחת אמר ליה גברא דהוה חשיב ליה למלכא מכולהו רברכניהו השתא לישויה בלאני וספר אמר ליה רשע ולא ספר של כפר קרצום היית תנא המן ספר של כפר קרצום היה עשרים ושתיים שנה בתר דשקלינהו למוייה לבשינהו למאניה אמר ליה סק ורכב אמר ליה לא יכלנא דכחישא חילאי מוימי תעניתא גחין וסליק כי סליק בעט ביה אמר ליה לא כתיב לכו⁵ בנפל אויבך אל תשמח אמר ליה הגי מילי בישראל אבל בדידכו כתיב⁶ ואתה על במותימו תדרוך⁴ ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו כי הוה נקיט ואייל בשבילא דבי המן חזיתיה ברתיה דקיימא אאיגרא סברה האי דרכיב אבוה והאי דמסגי קמיה מרדכי שקלה עציצא דבית הכסא ושדיתיה ארישא דאבוה דלי עיניה וחזות דאבוה הוא נפלה מאיגרא לארעא ומתה והיינו דכתיב⁷ וישב מרדכי אל שער המלך אמר רב ששת ששב לשקול ולתעניתו⁷ והמן נדחף אל ביתו אבל וחפזי ראש אבל על שאירע לו ויוספר המן לזרש אשתו ולכל אוהביו וגו' קרי להו אוהביו וקרי להו חכמיו אמר רבי יוחנן כל האומר דבר חכמה אפילו באומות העולם נקרא חכם⁸ אם מורע היהודים מרדכי וגו' אמרו ליה אי משאר שבטים קאתי יכלת ליה ואי משבט יהודה ובנימן ואפרים ומנשה לא יכלת ליה יהודה דכתיב⁹ יודך בערף אויבך אינד דכתיב בהו¹⁰ לפני אפרים ובנימן ומנשה עוררה את גבורתך⁸ כי נפל תפול לפניו דרש ר' יהודה בר אלאעי שתי נפילות הללו למה אמרו לו אומה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים כשהו יורדין יורדין עד עפר וכשהו עולין עולין עד לכוכבים¹¹ וסרסי המלך הגיעו ויבהילו מלמד שהביאוהו בבהלה¹² כי נמכרנו אני ועמי וגו' כי אין הצר שוה בגוק המלך אמרה לו צר זה אינו שוה בגוק של מלך איקני בה בושתי וקמלה השתא איקני בדידי ומבעי למקמלי¹³ ויאמר המלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה ויאמר למה לי אמר רבי אבהו בתחלה על ידי תורגמן כיון דאמרה ליה¹⁴ מדבית שאול קאתינא מיד ויאמר לאסתר המלכה: ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה אמר ר' אלעזר מלמד שהיתה מחווה כלפי אחשורוש ובא מלאך וסטר ידה כלפי המן: והמלך קם בחמתו וגו'¹⁵ והמלך שב מגנת הביתן מקיש שיבה לקימה מה קימה בחימה אף שיבה בחימה דאול ואשכח למלאכי השרת דאימדו ליה כגברי וקא עקרי לאילני דבוסתני ואמר להו מאי עובדייכו אמרו ליה דפקדינן המן אתא לביתיה והמן נופל על המטה נופל נפל מיבעי ליה אמר רבי אלעזר מלמד שבא מלאך והפילו עליה אמר ווי מביתא ווי מברא¹⁵ ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית ויאמר חרבונה וגו' אמר רבי אלעזר אף חרבונה רשע באותה עצה היה כיון שראה שלא נתקיימה עצתו מיד ברה והיינו דכתיב¹⁷ וישלך עליו ולא יחמול מידו ברוח יברה¹⁸ וחמת המלך שככה שתי שכיכות הללו למה אחת של מלכו של עולם ואחת של אחשורוש ואמרי לה אחת של אסתר ואחת של ושת¹⁹ לכלם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימן נתן חמש חליפות אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל

ודחי עשרה אלפי ככרי כספא. שמעתי שעשרה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל אחד מישראל שהיו שם מאות אלף כשיאלו ממלכים ואמרן שימן לאחשורוש כל פדיונים (ח) ודוק ותשכח: כתיב

ששב לשקול ולתעניתו⁷ והמן נדחף אל ביתו אבל וחפזי ראש אבל על שאירע לו ויוספר המן לזרש אשתו ולכל אוהביו וגו' קרי להו אוהביו וקרי להו חכמיו אמר רבי יוחנן כל האומר דבר חכמה אפילו באומות העולם נקרא חכם⁸ אם מורע היהודים מרדכי וגו' אמרו ליה אי משאר שבטים קאתי יכלת ליה ואי משבט יהודה ובנימן ואפרים ומנשה לא יכלת ליה יהודה דכתיב⁹ יודך בערף אויבך אינד דכתיב בהו¹⁰ לפני אפרים ובנימן ומנשה עוררה את גבורתך⁸ כי נפל תפול לפניו דרש ר' יהודה בר אלאעי שתי נפילות הללו למה אמרו לו אומה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים כשהו יורדין יורדין עד עפר וכשהו עולין עולין עד לכוכבים¹¹ וסרסי המלך הגיעו ויבהילו מלמד שהביאוהו בבהלה¹² כי נמכרנו אני ועמי וגו' כי אין הצר שוה בגוק המלך אמרה לו צר זה אינו שוה בגוק של מלך איקני בה בושתי וקמלה השתא איקני בדידי ומבעי למקמלי¹³ ויאמר המלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה ויאמר למה לי אמר רבי אבהו בתחלה על ידי תורגמן כיון דאמרה ליה¹⁴ מדבית שאול קאתינא מיד ויאמר לאסתר המלכה: ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה אמר ר' אלעזר מלמד שהיתה מחווה כלפי אחשורוש ובא מלאך וסטר ידה כלפי המן: והמלך קם בחמתו וגו'¹⁵ והמלך שב מגנת הביתן מקיש שיבה לקימה מה קימה בחימה אף שיבה בחימה דאול ואשכח למלאכי השרת דאימדו ליה כגברי וקא עקרי לאילני דבוסתני ואמר להו מאי עובדייכו אמרו ליה דפקדינן המן אתא לביתיה והמן נופל על המטה נופל נפל מיבעי ליה אמר רבי אלעזר מלמד שבא מלאך והפילו עליה אמר ווי מביתא ווי מברא¹⁵ ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית ויאמר חרבונה וגו' אמר רבי אלעזר אף חרבונה רשע באותה עצה היה כיון שראה שלא נתקיימה עצתו מיד ברה והיינו דכתיב¹⁷ וישלך עליו ולא יחמול מידו ברוח יברה¹⁸ וחמת המלך שככה שתי שכיכות הללו למה אחת של מלכו של עולם ואחת של אחשורוש ואמרי לה אחת של אסתר ואחת של ושת¹⁹ לכלם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימן נתן חמש חליפות אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל

מגנת הביתן אל בית משהה הין והמן נפל על המשקה אשר אסתר עליה ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית הדיקר יצא מפי המלך ופי המן חפז: אסתר ז' ה' 16. ויאמר חרבונה אתו מן הקריסים לפני המלך גם הזה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך עמד בבית המן ויהא המלך תלדו עליו: אסתר ז' ט' 17. וישלך עליו ולא יחמל מידו ברוח יבקה: איוב כ' כב' 18. ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי והמת המלך שקבה: אסתר ז' י' 19. כלם נתן לאיש חלפות שמלת ולבנימן נתן שלש מאות כסף וחמש חלפת שמלת: בראשית מה כב'